Digita Oy:n lausunto tekijänoikeuslain uudistuksesta

1 Digita Oy:n keskeinen viesti

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Digita Oy:ltä lausuntoa hallituksen esityksestä tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 43/2022 vp) täydentämisestä (HE 313/2022 vp). Erityisesti kantaa pyydetään ottamaan 25 h §:ään ja perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 58/2022 vp esitettyyn kysymykseen esitysten tasapainosta toisaalta sananvapauden ja muiden käyttäjien oikeuksien ja toisaalta tekijänoikeuksien ja direktiivien välillä samalla huomioon ottaen kansallinen liikkumavara.

Digita Oy kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja esittää kunnioittavasti seuraavaa:

- Verkkolähetysdirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa on edelleen, täydentävästä hallituksen esitysestä huolimatta haasteita. Verkkolähetysdirektiivi ei edellytä muutoksia suomalaiseen tv-toimintaan ja siihen liittyvään lisensiointiin, erityisesti huomioiden kansallisen markkinan erityispiirteet lähetyksien teknisestä toteuttamisesta. Lainsäädännön tarkoituksena ei pitäisi olla kansallisen TV-toiminnan toimintaedellytyksien heikentäminen.

2. Televisiokanavien jakelun nykytila ja sen turvaaminen Suomessa

Verkkolähetysdirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa tulisi olla viime kädessä kysymys televisiokanavien jakelun nykytilan turvaamisesta Suomessa. Tämä tavoite palvelee parhaiten suomalaisten kuluttajien, TV-toimijoiden, jakeluverkkoyhtiöiden ja oikeudenhaltijoiden etuja. Asiaa arvioitaessa on lisäksi syytä huomata, että vapaasti vastaanotettavalla televisiolla on erityisen merkittävä rooli Suomessa, poiketen monesta muusta EU-maasta.

TV-kanavat Suomessa voidaan karkeasti jakaa kahteen kategoriaan 1) kuluttajille ilmaiset kanavat, ja 2) maksu-TV kanavat, joiden vastaanottamisesta peritään kuluttajalta erillinen kuukausimaksu. Kategorisoinnista huolimatta kaikki kanavat jaellaan Suomessa lähes poikkeuksetta siten, että TV-kanavayhtiö ja jakelun teknisen toteuttaja on eri toimija.

Kuluttajille ilmaisten kansallisten kanavien osalta TV-kanavayhtiö hankkii ja tuottaa sisällön siten, että tekijänoikeudet on varmistettu koko kansallisen yleisön tarpeisiin. Teknisen jakelun järjestelyn tarkoituksena ja tavoitteena on saattaa nämä kanavat kaikkien kotitalouksien saataville. Kansalaisten tasavertaisten oikeuksien turvaaminen televisio-ohjelmistojen vastaanottamisessa on aikoinaan toteutettu siirtovelvoitteilla, joka edelleen on voimassa ainoastaan Yleisradion kanavien osalta. Kaupallisten kanavien osalta tämän siirtovelvoitteen poistuminen on monimutkaistanut Tekijänoikeuslain tulkintaa; kuitenkin perusasetelma, jossa TV-kanavayhtiö tuottaa ohjelmistoja kaikkien Suomalaisten kotitalouksien vastaanotettaviksi, on vapaasti vastaanotettavien kanavien osalta pysynyt ennallaan.

Sen sijaan, maksu-tv-toimijat taas maksavat tekijänoikeusmaksuja erillisen, määritellyn yleisön mukaan, joilta peritään TV-kanavan vastaanotosta erillinen maksu.

Kaiken keskiössä lainsäädännön uudistamisessa pitäisi olla se, ettei kotimaisen TV-toiminnan toimivuus ja nykytilanne vaarantuisi Tekijänoikeuslain epävarman tulkinnan ja riskien vuoksi. Kotitaloudet Suomessa ovat tyypillisesti ainoastaan yhden jakelukanavan piirissä ja näin ollen TV-kanavien jakelu on mahdollistettava niissä muodoissa, missä kotitaloudet sen voivat vastaanottaa. Kuten edellä onkin jo todettu, kaikessa jakelutoiminnassa Suomessa hyödynnetään TV-kanavayhtiöstä erillisen toimijan toteuttamaa teknistä tapaa lähettäjäyrityksen lähetyksen vastaanoton varmistamiseksi tai parantamiseksi. Lisäksi Digita Oy:n osalta emme näe, että teknisen toteutuksen osalta tulisi keskustella tai määritellä sen tarkemmin se, että mikä on alkuperäistä tai edelleenlähettämistä. Euroopan unionin tuomioistuin on ratkaisussaan todennut, että mikäli oikeudenhaltijat ovat tietoisia siitä, että lähettäjäyrityksen lähetysten vastaanottajina voivat olla

kaikki saman valtion alueella olevat henkilöt, kattaa oikeudenhaltijoiden antama lupa kaikki jakelutavat, sillä eri jakelutavat eivät muodosta uutta yleisöä, jota oikeudenhaltijat eivät olisi ottaneet huomioon lupaa antaessaan (C-138/16 - AKM, kohdat 28–30). Suomessa tämä Euroopan unionin tuomioistuimen kanta toteutuu nykymarkkinatilanteessa, toivottavasti myös jatkossa.